

DECIZIE

06 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul – Valeriu Doagă
Judecătorii – Oleg Sternioală, Ala Cobăneanu
Galina Stratulat, Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de reprezentantul lui Vladislav Melnic, avocatul Roman Zadoinov,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Vladislav Melnic împotriva Consiliului comunei Cotul Morii, raionul Hîncești, intervenient accesoriu Galina Melnic cu privire la contestarea actului administrativ,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2015

c o n s t a t ă

La data de 27 februarie 2012 Vladislav Melnic a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului comunei Cotul Morii, raionul Hîncești, intervenient accesoriu Galina Melnic cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii a menționat că, potrivit Hotărîrii Guvernului RM nr. 633 din 14 iulie 2010 cu privire la unele măsuri de lichidare a consecințelor inundațiilor din luna iulie a anului 2010, deciziilor Consiliului comunei Cotul Morii nr. 04/01 și nr. 3/1 din 13 iulie 2010, nr. 4/02 din 16 iulie 2010 cu privire la reamplasarea UTA Cotul Morii în regiunea „Leușoaia” și certificatului de urbanism nr. 58 din 26 iulie 2010, eliberat de Consiliul raional Hîncești, în rezultatul inundațiilor din luna iulie 2010, pe terenurile, care aparțin și Galinei Melnic cu drept de proprietate, au fost construite abuziv case de locuit pentru sinistrați, fără o dreaptă și prealabilă despăgubire și în lipsa unei înștiințări prealabile.

Consideră că, prin acțiunile pîrîtului i-a fost încălcat dreptul de proprietate garantat de art. 1 din Primul Protocolul adițional la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art. 17 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 46 din Constituția RM și art. 315, 316 din Codul civil.

Sușține că, la data de 08 noiembrie 2011, Consiliul comunei Cotul Morii, raionul Hîncești a adoptat decizia nr. 12/1 cu privire la declararea lucrărilor de construcție a caselor de locuit în masivul de terenuri „Leușoaia” de utilitate publică și exproprierea unor sectoare de terenuri agricole, prin care terenurile cu destinație agricolă, înregistrate cu numerele

cadastrale 5327215.262, 5327215.264, 5327215.276, 5327215.277, 5327215.281, 5327215.300, 5327215.354, 5327215.355, 5327215.376, 5327215.384, 5327215.386, 5327215.388, 5327215.390, 5327215.396, 5327215.445, 5327215.464, 5327215.465, 5327215.490, 5327215.491, 5327215.496, 5327215.497, 5327215.522, 5327215.647, 5327215.686, 5327215.691, 5327215.702, 5327215.721, 5327215.722, 5327215.724, 5327215.725, 5327215.727, 5327216.014, 5327216.016, 5327216.027, 5327216.028, 5327216.029, 5327216.030, 5327216.070, 5327216.071, 5327216.072, 5327216.073, 5327216.074, 5327216.075, 5327216.080, 5327216.081, 5327215.130, 5327215.141, 5327215.142, 5327215.143, 5327215.145, 5327215.146, 5327215.147, 5327215.148, 5327215.247, 5327215.249, 5327215.253, 5327215.258, 5327215.260, 5327215.076, 5327215.106, 5327215.107, 5327215.163, 5327215.164, 5327215.242, 5327215.243, cu suprafața totală de 8,4032 ha, proprietate privată a sa și a Galinei Melnic, au fost declarate terenuri de utilitate publică.

Consideră că, decizia enunțată este ilegală, deoarece conform art. 83 din Codul funciar, retragerea terenurilor agricole de calitate superioară, cu gradul de evaluare a fertilității naturale peste 60, din circuitul agricol pentru necesitățile de stat și publice se face numai în cazuri excepționale, prin hotărâre de Guvern.

Afirmă că, la adoptarea deciziei contestate, nu au fost respectate prevederile Legii cu privire la expropriere pentru utilitate publică și ale Legii privind administrația publică locală, conform căreia declararea utilității publice se face numai după efectuarea unei cercetări prealabile, rezultatul căreia urma să fie consemnat într-un proces-verbal, înaintat ulterior organelor care au numit comisia, cât și după consultarea cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

Relevă că, actul administrativ contestat contravine prevederilor Hotărârii Guvernului RM nr. 633 din 14 iulie 2010 cu privire la lichidarea consecințelor inundațiilor din luna iulie a anului 2010, conform căreia casele de locuit pentru sinistrați urmau a fi construite pe terenurile destinate pentru construcții potrivit documentației de proiect prezentate de autoritățile publice locale ale raionului Hîncești, însă construcția caselor de locuit și declararea utilității publice s-a efectuat asupra terenurilor cu destinație agricolă cu o bonitate mai mare de 60 de grade.

Mai relevă că, la data de 23 decembrie 2011, s-a adresat pîrîtului cu cerere prealabilă, prin care a solicitat anularea deciziei nr. 12/1 din 08 noiembrie 2011, însă nu a primit nici un răspuns.

Solicită anularea deciziei Consiliului comunei Cotul Morii, raionul Hîncești nr.12/1 din 08 noiembrie 2011 cu privire la declararea lucrărilor de construcție a caselor de locuit în masivul de terenuri „Leușoaia” de utilitate publică și exproprierea unor sectoare de terenuri agricole.

Prin hotărîrea Judecătorei Hîncești din 25 aprilie 2013 s-a respins acțiunea ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 septembrie 2013 s-a respins apelul declarat de Vladislav Melnic și s-a menținut hotărîrea primei instanțe.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 12 martie 2014 s-a respins recursul declarat de Galina Melnic prin intermediul reprezentantului Roman Zadoinov, s-a admis recursul declarat de Vladislav Melnic prin intermediul reprezentantului Roman Zadoinov, s-au casat decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe și s-a restituit pricina la rejudecare în primă instanță.

Prin încheierea Judecătorei Hîncești din 31 martie 2014 a fost atrasă în proces Galina Melnic în calitate de intervenient accesoriu (vol. II, f. d. 7).

Prin hotărîrea Judecătorei Hîncești din 11 februarie 2015 s-a respins acțiunea ca fiind nefondată.

Prima instanță și-a argumentat concluzia prin faptul că, decizia Consiliului comunei Cotul Morii, raionul Hîncești nr. 12/1 din 08 noiembrie 2011 cu privire la declararea lucrărilor de construcție a caselor de locuit în masivul de terenuri „Leușoaia” de utilitate publică și exproprierea unor sectoare de terenuri agricole este legală și lipsesc temeieri, care ar duce la anularea acesteia, fiind respectate prevederile Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488-XIV din 08 iulie 1999.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2015 s-a respins apelul declarat de Vladislav Melnic și Galina Melnic și s-a menținut hotărîrea primei instanțe.

La data de 29 decembrie 2015, reprezentantul lui Vladislav Melnic, avocatul Roman Zadoinov a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2015, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărîri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că, instanța de apel, la examinarea pricinii, nu a aplicat normele de drept pertinente și relevante speței, fapt ce a dus la încălcarea drepturilor prevăzute de art. 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție.

Consideră că, Consiliul comunei Cotul Morii, raionul Hîncești a încălcat procedura stabilită pentru expropriere, iar la caz nu a fost inițiată nici o negociere cu reclamantul, nu a fost creată nici o comisie independentă conform legii, nu a fost stabilită o justă și prealabilă despăgubire. Afirmă că, procedura de retragere a terenurilor din proprietatea privată a reclmantului a fost efectuată cu încălcarea prevederilor art. 83 din Codul funciar.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de reprezentantul lui Vladislav Melnic, avocatul Roman Zadoinov urmează a fi admis, casată decizia instanței de apel cu restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel din următoarele motive.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

Materialele cauzei atestă că, la 14 iulie 2010 Guvernul Republicii Moldova a adoptat Hotărîrea nr. 633 cu privire la unele măsuri de lichidare a consecințelor inundațiilor din luna iulie a anului 2010, iar potrivit pct. 7 lit. a) din actul normativ citat s-a notat asupra faptului că, Consiliul raional Hîncești va îndeplini funcțiile de beneficiar pentru elaborarea schemelor de amplasare a cartierelor locative pe terenurile destinate construcției caselor de locuit pentru localitățile afectate de inundații cu trasarea drumurilor de acces (vol. I f.d. 9).

Prin decizia Consiliului comunei Cotul Morii nr. 4/01 din 16 iulie 2010 s-a stabilit că pentru strămutarea completă a satului Cotul Morii și a părții afectate din satul Sărăteni vor fi utilizate în scop de construcție terenurile de pămînturi agricole proprietate privată identificate prin următoarele coduri cadastrale: sectorul cadastral nr. 15 din masivul nr. 2

moșia satului Cotul Morii – suprafața de 108 ha, sectorul cadastral nr. 16 masivul 2 moșia satului Cotul Morii – suprafața de 16 ha, sectorul cadastral nr. 04 masivul nr. 1 moșia satului Sărăteni - suprafața de 20 ha (partea distribuită sub formă de vie), sectorul cadastral nr. 05 masivul nr. 1 moșia satului Sărăteni - suprafața de 32 ha (partea de grădini) (vol. I f.d. 7).

Prin decizia Consiliului comunei Cotul Morii, raionul Hîncești nr. 11/1 din 17 octombrie 2011 s-a luat act de informația primarului comunei Cotul Morii cu privire la finalizarea măsurilor posibile de trecere a terenurilor agricole proprietate privată din masivul de terenuri “Leușoia” în proprietate publică a unității administrativ-teritoriale comuna Cotul Morii și existența premiselor pentru declararea de utilitate publică a unor sectoare de terenuri proprietate privată amplasate în perimetrul localității nou-construite. S-a instituit comisia pentru cercetare prealabilă în vederea declarării lucrărilor economico-sociale, ecologice sau de altă natură ale necesității declarării lucrărilor de construcție a caselor de locuit și obiectelor de menire socială de utilitate publică (vol. I f.d. 121).

La data de 04 noiembrie 2011 Comisia pentru cercetare prealabilă a existenței premiselor pentru declararea lucrărilor de construcție a caselor de locuit și obiectelor social-culturale de utilitate publică a decis să propună spre aprobare implementarea următoarelor măsuri: declararea de utilitate publică a lucrărilor de construcție a caselor de locuit pentru locuitorii satelor Cotul Morii și Sărăteni precum și a obiectelor de menire social-culturală de interes local, stabilirea faptului că lucrările de construcție nominalizate avînd caracter de utilitate publică răspund obiectivelor și intereselor localităților Cotul Morii și Sărăteni sunt de interes local, constatarea existenței premiselor de natură socială, ecologică și economică pentru realizarea lucrărilor în cauză și faptul încadrării lor în planurile de urbanism și de amenajare a teritoriului aflate în curs de elaborare, aprobarea inițierii procedurilor de expropriere pentru cauză de utilitate publică a terenurilor agricole proprietate privată din limita perimetrului localității nou-construite și a drumului de acces cu elementele constructive de evacuare a apelor pluviale cu proprietarii cărora nu s-a ajuns pe cale amiabilă la identificarea soluțiilor de compromis, întreprinderea măsurilor legate pentru exproprierea sectoarelor de terenuri agricole amplasate în perimetrul localității construite și în spațiul pămînturilor determinate pentru schimbul de terenuri cu comuna Leușeni (vol. I f.d. 123-129).

Examinînd procesul-verbal al Comisiei pentru cercetare prealabilă a existenței premiselor pentru declararea lucrărilor de utilitate publică din 04.11.2011, în conformitate cu prevederile art. 2 alin. (2), art. 5 alin. (1) lit. j) și alin. (4), art. 6 alin. (1) lit. b) și art. 7 alin. (5) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488-XIV din 08.07.1999, art. 15 alin. (3) din Legea privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pămîntului nr. 1308-XIV, art. 2 alin. (1) lit. d) din Legea cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale și al Regulamentului privind modul de cercetare prealabilă pentru declararea utilității publice a obiectului exproprierii (aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 660 din 15.06.2006), art. 14 alin. (3), art. 19 alin. (3), art. 74 alin. (5) din Legea privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006, Consiliul comunei Cotul Morii, raionul Hîncești a emis decizia nr. 12/1 din 08 noiembrie 2011 în temeiul căreia a decis declararea de utilitate publică, de interes local, a lucrărilor de construcție a caselor de locuit pentru locuitorii satelor Cotul Morii și Sărăteni și a obiectelor de menire social-culturală ce se realizează în masivul de terenuri “Leușoia”. S-a aprobat lista sectoarelor de teren agricol proprietate privată din masivul de terenuri “Leușoia” situate în intravilanul localității construite, în aria drumului de acces cu construcțiile

hidrotehnice de evacuare a apelor pluviale și în perimetrul pământurilor preconizate pentru schimb cu comuna Leușeni care vor face obiectul acțiunilor de expropriere inițiate de Consiliul comunei Cotul Morii (vol. I f.d. 5).

Potrivit anexei la decizia nominalizată în lista sectoarelor de teren agricol afectate de construcția localității propuse spre expropriere pentru cauză de utilitate publică au fost incluse terenurile cu numerele cadastrale 5327215.262, 5327215.264, 5327215.276, 5327215.277, 5327215.281, 5327215.300, 5327215.354, 5327215.355, 5327215.376, 5327215.384, 5327215.386, 5327215.388, 5327215.390, 5327215.396, 5327215.445, 5327215.464, 5327215.465, 5327215.490, 5327215.491, 5327215.496, 5327215.497, 5327215.522, 5327215.647, 5327215.686, 5327215.691, 5327215.702, 5327215.721, 5327215.722, 5327215.724, 5327215.725, 5327215.727, 5327216.014, 5327216.016, 5327216.027, 5327216.028, 5327216.029, 5327216.030, 5327216.070, 5327216.071, 5327216.072, 5327216.073, 5327216.074, 5327216.075, 5327216.080, 5327216.081, 5327215.130, 5327215.141, 5327215.142, 5327215.143, 5327215.145, 5327215.146, 5327215.147, 5327215.148, 5327215.247, 5327215.249, 5327215.253, 5327215.258, 5327215.260, 5327215.076, 5327215.106, 5327215.107, 5327215.163, 5327215.164, 5327215.242, 5327215.243, cu suprafața totală de 8,4032 ha, proprietate privată ce aparține lui Vladislav Melnic și Galinei Melnic (vol. I f.d. 5, 15-70).

La data de 09 ianuarie 2012 Melnic Vladislav și Melnic Galina au expediat în adresa Primăriei comunei Cotul Morii dezacordul (întâmpinare) cu privire la oferta de expropriere aprobată de Consiliul comunei Cotul Morii pentru terenurile proprietate privată cu suprafața de 6,25 ha amplasate în perimetrul localității construite, declarate utilitate publică de către autoritatea publică locală din motiv că, despăgubirea urma să fie achitată anterior transferului proprietății private în proprietate publică, iar contraechivalentul prețului terenurilor expropriate nu corespunde realității (vol. I f.d. 145).

În temeiul invitației Consiliului comunei Cotul Morii expediată în adresa lui Vladislav Melnic și Galina Melnic s-a comunicat ultimilor despre necesitatea prezentării la data de 06 februarie 2012 ora 11.00 la ședința comisiei pentru soluționarea întâmpinărilor, la care destinatarii nu s-au prezentat, însă și-au exprimat în scris dezacordul cu componența comisiei menționate. La ședința Comisiei din 17 februarie 2012 s-a examinat posibilitatea oferirii altor terenuri din cadrul aceleiași unități administrativ-teritoriale în schimbul terenurilor expropriate, însă o asemenea alternativă nu a fost identificată, prin urmare s-a propus compensarea bănească a pierderilor cauzate prin înstrăinarea forțată a terenurilor lui Vladislav Melnic și Galina Melnic (vol. I f.d. 138, 161).

La data de 20 februarie 2012 au fost întocmite borderourile de calcul al prețului normativ stabilit pentru compensarea pierderilor cauzate de înstrăinarea forțată a terenurilor ce aparțin cu titlu de proprietate lui Melnic Vladislav și Melnic Galina unde au fost indicate sectoarele de terenuri agricole supuse exproprierii, caracteristicile calitative și cantitative precum și prețul lor normativ. Astfel, pentru terenurile agricole cu numerele cadastrale 5327215.262, 5327215.264, 5327215.384, 5327215.386, 5327215.390, 5327215.141, 5327215.142, 5327215.143, 5327215.258, suprafața de 0,1385 ha fiecare și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 50 de grade s-a stabilit prețul normativ de 8601 lei, - pentru terenurile agricole cu numerele cadastrale 5327216.027, 5327216.029, 5327216.030, 5327216.028, suprafața de 0,1366 ha fiecare și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 50 de grade s-a stabilit prețul normativ de 8483 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327216.260 suprafața de 0,1387 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 50 de grade s-a stabilit prețul normativ de 8614 de lei, - pentru terenul

cu numărul cadastral 5327216.253 suprafața de 0,1384 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 50 de grade s-a stabilit prețul normativ de 8595 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327216.070 suprafața de 0,0855 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 51 de grade s-a stabilit prețul normativ de 5416 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327216.072 suprafața de 0,0890 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 51,2 de grade s-a stabilit prețul normativ de 5660 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327216.074 suprafața de 0,0926 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 51,5 de grade s-a stabilit prețul normativ de 5923 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327216.080 suprafața de 0,1031 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 52,4 de grade s-a stabilit prețul normativ de 6710 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327216.145 suprafața de 0,1385 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 53 de grade s-a stabilit prețul normativ de 9117 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327216.016 suprafața de 0,1365 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 55 de grade s-a stabilit prețul normativ de 9325 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327215.647 suprafața de 0,1384 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 53,4 de grade s-a stabilit prețul normativ de 9180 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327216.014 suprafața de 0,1365 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 56,2 de grade s-a stabilit prețul normativ de 9528 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327215.522 suprafața de 0,1384 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 56,7 de grade s-a stabilit prețul normativ de 9747 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327215.376 suprafața de 0,1384 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 56,8 de grade s-a stabilit prețul normativ de 9764 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327215.355 suprafața de 0,1388 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 57 de grade s-a stabilit prețul normativ de 9827 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327216.130 suprafața de 0,1390 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 57 de grade s-a stabilit prețul normativ de 9841 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327216.249 suprafața de 0,1384 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 57 de grade s-a stabilit prețul normativ de 9799 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327216.247 suprafața de 0,0693 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 57 de grade s-a stabilit prețul normativ de 4906 de lei, - pentru terenurile agricole cu numerele cadastrale 5327215.276, 5327215.277, 5327215.396, 5327215.490, 5327215.491, 5327215.496, 5327215.497, 5327215.146, 5327215.147, 5327215.148, 5327215.249, 5327215.281, suprafața de 0,1385 ha fiecare și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 57 de grade s-a stabilit prețul normativ de 9806 lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327215.354 suprafața de 0,1386 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 59 de grade s-a stabilit prețul normativ de 10157 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327216.073 suprafața de 0,0476 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 64 de grade s-a stabilit prețul normativ de 3784 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327216.075 suprafața de 0,0441 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 64,5 de grade s-a stabilit prețul normativ de 3533 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327216.071 suprafața de 0,0512 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 65,4 de grade s-a stabilit prețul normativ de 4159 de lei, - pentru terenul cu numărul cadastral 5327216.081 suprafața de 0,0335 ha și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 67 de grade s-a stabilit prețul normativ de 2788 de lei, - pentru terenurile agricole cu numerele cadastrale 5327215.300, 5327215.686, 5327215.691, 5327215.722, 5327215.724, 5327215.445, 5327215.702, suprafața de 0,1385 ha fiecare și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 71 de grade s-a stabilit prețul normativ de

12214 lei, - pentru terenurile agricole cu numerele cadastrale 5327215.465, 5327215.721, 5327215.725, 5327215.727, 5327215.464, suprafața de 0,1386 ha fiecare și bonitatea medie ponderată a terenului agricol de 71 de grade s-a stabilit prețul normativ de 12223 de lei, (vol. I f.d. 113-115).

Prin decizia Consiliului comunei Cotul Morii, raionul Hîncești din 02 martie 2012 emisă în baza borderourilor de calcul al prețului normativ din 20 februarie 2012 s-a aprobat achitarea despăgubirii pentru exproprierea terenurilor ce aparțin lui Vladislav Melnic și Galina Melnic în cuantum de 445133 de lei și respectiv 85637 de lei (vol. I f.d. 113, 115, 134).

Verificînd legalitatea deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2015 prin prisma argumentelor invocate în recurs, Colegiul constată că, instanța de apel nu a verificat dacă actul administrativ contestat a fost emis conform competenței și procedurii legale precum și a omis să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel de reprezentantul lui Vladislav Melnic, avocatul Roman Zadoinov.

Potrivit recomandărilor avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație și o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evedențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate.

În conformitate cu art. 373 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În corespundere cu prevederile art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 316 alin. (2) din Codul civil, dreptul de proprietate este garantat. Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică pentru o dreaptă și prealabilă despăgubire. Exproprierea se efectuează în condițiile legii.

Potrivit art. 337 alin. (2) lit. e) din Codul civil, nimeni nu poate fi forțat să cedeze proprietatea sa, cu excepția cazurilor cînd, conform legii, se efectuează exproprierea pentru cauză de utilitate publică.

Conform art. 83 din Codul funciar, din categoria terenurilor agricole de calitate superioară fac parte terenurile situate pe cumpăna apelor și pe versantele cu panta de pînă la 3 grade, precum și terenurile cu gradul de evaluare a fertilității naturale de peste 60, terenurile irigate, loturile experimentale, terenurile instituțiilor de cercetări științifice și de învățămînt. În vederea protecției terenurilor agricole de calitate superioară se interzice retragerea acestora din circuitul agricol, utilizarea lor în alte scopuri decît cele agricole, desfășurarea pe aceste terenuri a operațiunilor tehnologice și de altă natură ce conduc la degradarea solului, cu excepția cazurilor cînd sînt repartizate pentru construcția obiectivelor liniare (drumuri, linii de telecomunicații și de transport electric, conducte), obiectivelor de exploatare minerală a petrolului și gazelor și a construcțiilor de producție necesare pentru exploatarea acestora. Retragerea terenurilor agricole de calitate superioară din circuitul

agricol pentru necesitățile de stat și publice se face numai în cazuri excepționale, prin hotărâre a Guvernului.

În corespundere cu art. 94 din Codul funciar, condițiile și modul de expropriere, pentru nevoile statului și ale societății, a terenurilor și a construcțiilor ce constituie proprietate a persoanelor fizice și juridice se reglementează prin-o legislație specială, care asigură ocrotirea dreptului de proprietate.

În sensul Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488 din 08.07.1999, prin expropriere se înțelege transferul de bunuri și de drepturi patrimoniale din proprietate privată în proprietate publică, transferul către stat de bunuri proprietate publică ce aparțin unei unități administrativ-teritoriale sau, după caz, cedarea către stat sau către o unitate administrativ-teritorială a drepturilor patrimoniale în scopul efectuării de lucrări pentru cauză de utilitate publică de interes național sau de interes local, în condițiile prevăzute de lege, după o dreaptă și prealabilă despăgubire.

În conformitate cu art. 5 alin. (2)-(4) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică, utilitatea publică se declară pentru lucrări de interes național sau de interes local. Sînt de utilitate publică de interes național lucrările care răspund obiectivelor și interesului întregii societăți sau ale majorității ei. Sînt de utilitate publică de interes local lucrările care răspund obiectivelor și interesului unei localități, ale unui grup de localități din cadrul unei unități administrativ-teritoriale.

Conform art. 6 alin. (1) lit. b) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică, utilitatea publică se declară pentru lucrările de interes local al unității administrativ-teritoriale - de către consiliul ei.

Colegiul relevă că, partea motivată a hotărîrii judecătorești reprezintă elementul crucial al actului de justiție în ansamblu, fiind abordat constant în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cu prilejul analizei dreptului la un proces echitabil prevăzut la art. 6 din Convenție care garantează dreptul justițiabilului la o hotărîre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărîrile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărîrea în lumina tuturor motivelor invocate, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrar judiciar, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

Cu referire la circumstanțele prezentei pricini, Colegiul constată că, instanța de apel a abordat selectiv motivele invocate de reprezentantul lui Vladislav Melnic, avocatul Roman Zadoinov în sprijinul cererii de apel fără a oferi răspuns la chestiunile ce țin de aplicabilitatea în speță a prevederilor art. 83 din Codul funciar și fără prezentarea unor argumente plauzibile vis-avis de legalitatea deciziei Consiliului comunei Cotul Morii, raionul Hîncești nr. 12/1 din 08 noiembrie 2011 în partea declarării de utilitate publică a terenurilor agricole ce aparțin cu titlu de proprietate lui Melnic Vladislav și Melnic Galina a căror particularități de ordin fizico-juridice impunea o examinare minuțioasă.

Astfel, Colegiul constată că, instanța de apel a omis să supună analizei detaliate din perspectiva art. 83 din Codul funciar, borderourile de calcul al prețului normativ stabilit pentru compensarea pierderilor cauzate de înstrăinarea forțată a terenurilor agricole ce aparțin cu titlu de proprietate lui Melnic Vladislav și Melnic Galina întocmit la 20 februarie 2012 unde au fost reflectate sectoarele de terenuri agricole necesare exproprierii, caracteristicile și prețul lor normativ. Or, în cadrul borderourilor nominalizate au fost reflectate terenurile agricole a căror proprietăți calitative nu au fost luate în considerare în

vederea declarării lor ca fiind de utilitate publică pentru care legislația în vigoare institua prohibiția retragerii acestora din circuitul agricol cu excepția cazurilor când erau repartizate pentru construcția obiectivelor liniare (drumuri, linii de telecomunicații și de transport electric, conducte), obiectivelor de exploatare minerală a petrolului și gazelor, construcțiilor de producție necesare pentru exploatarea acestora sau în cazuri excepționale pentru necesitățile de stat și publice prin Hotărâre a Guvernului.

Instanța de apel nu a reținut în cuprinsul deciziei pronunțate concluzia cu privire la inoportunitatea aplicării în speță a dispoziției art. 83 din Codul funciar, deși existența derogărilor la regula generală prevăzută în norma citată cu privire la posibilitatea retragerii terenurilor din circuitul agricol obliga instanța să-și expună expres opinia în privința lipsei incidenței reglementării date în prezenta speță, modul tacit de argumentare nefiind admisibil. Astfel, dacă s-a conchis că, retragerea terenurilor agricole ce aparțin cu titlu de proprietate lui Melnic Vladislav și Melnic Galina urmăresc unul din scopurile reflectate la art. 83 din Codul funciar, acestea trebuiau menționate în decizia instanței de apel, în caz contrar s-a considera că nu a fost aplicată o lege care urma să fie aplicată (art. 432 alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă).

De asemenea, Colegiul consemnează că, la materialele dosarului lipsește o Hotărâre de Guvern în baza căreia terenurile agricole cu numerele cadastrale 5327216.073, 5327216.075, 5327216.071, 5327216.081, 5327215.300, 5327215.686, 5327215.691, 5327215.722, 5327215.724, 5327215.445, 5327215.702, 5327215.465, 5327215.721, 5327215.725, 5327215.727, 5327215.464 cu gradul de evaluare a fertilității naturale de peste 60 de grade ar fi fost retrase în prealabil din circuitul agricol pentru a deveni ulterior susceptibile declarării de utilitate publică de către Consiliul comunei Cotul Morii, raionul Hîncești. Ba mai mult ca atît, nu este anexat eventual un demers expediat de Consiliul comunei Cotul Morii, raionul Hîncești în adresa Guvernului care ar atesta intenția inițierii unei asemenea proceduri dar și cunoașterea de către autoritatea publică a însușirilor individuale ale terenurilor agricole expropriate, la momentul emiterii deciziei Consiliului comunei Cotul Morii nr. 12/1 din 08 noiembrie 2011.

În altă ordine de idei, instanța de apel abordează superficial circumstanțele de fapt ale pricinii și actul administrativ contestat, analizînd terenurile agricole expropriate ca un amalgam de bunuri imobile inseparabile în pofida faptului că din cadrul acestora făceau parte și bunuri de calitate superioară, în sensul art. 83 din Codul funciar, în privința cărora tratamentul juridic era subordonat unor reguli specifice.

Dat fiind faptul că, instanța de apel a încălcat normele de drept material și procedural la soluționarea pricinii precum și nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, aprecierea de către instanța de recurs a legalității deciziei Consiliului comunei Cotul Morii nr. 12/1 din 08 noiembrie 2011 nu este posibilă, lichidarea acestor lacune fiind posibilă ca rezultat al rejudecării pricinii de către Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminînd pricina să emită o hotărâre legală și întemeiată cu respectarea drepturilor procedurale ale părților.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e

Se admite recursul declarat de reprezentantul lui Vladislav Melnic, avocatul Roman

Zadoinov.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2015 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Vladislav Melnic împotriva Consiliului comunei Cotul Morii, raionul Hîncești, intervenient accesoriu Galina Melnic cu privire la contestarea actului administrativ cu restituirea pricinii spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău în alt complet judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Oleg Sternioală

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Dumitru Mardari